

Skötselplan för naturreservatet Komosse Södra i Jönköpings kommun

Syfte med områdesskyddet

Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla en del av myrkomplexet Komosse. Syftet ska uppnås genom att myrkomplexet huvudsakligen lämnas till fri utveckling.

Beskrivning av området

Administrativa data

Objektnamn	Komosse Södra
Objektnummer	06-02-075
Skyddsform	naturreservat
Natura 2000	Regeringsbeslut finns för del av området (SE0310072)
Län	Jönköping
Kommun	Jönköping
Församling	Norra Unnaryd
Naturgeografisk region	sydsvenska höglandets och smålandsterrängens myrrika västsida (11)
Kartblad	topografisk karta: 6DNV, 6DNO ekonomisk karta: 6D8e, 6D8f, 6D9f
Läge	ca 5 km norr om Norra Unnaryds kyrka
Fastigheter	Äsebo 1:15 m fl, se sakägarförteckning bilaga 3
Markägarkategorier	staten (naturvårdsfonden) och enskilda
Gräns	enligt beslutskartan, bilaga 1
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län
Areal	348 ha

Delomr.	Markslag	Areal	Natura 2000 habitat	Areal
A	Öppen myrmark	210 ha	Högmosse 7110	193 ha
C			Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr 7140	17 ha
B	Sumpskogar	95 ha	Skogbevuxen myr 91D0	95 ha
D	Barrskog på fastmark	40 ha	Västlig taiga 9010	40 ha
D	Hygge och planteringar	3 ha	-	
Summa		348 ha		345 ha

Delområden finns markerade på karta, bilaga 2A.

Allmänt

Komosse är ett myrkomplex som är utpekad som riksintresse för naturvården (NR 20). Högmossedelen inköptes 1949 av Svenska Naturskyddsföreningen för att skydda mossen mot torvexploatering. Komosse delas av Jönköpings och Västra Götalands län. Komosse Södra i Jönköpings kommun är den fjärde och sista delen av Komosse som blir naturreservat.

Hydrologi, topografi, geologi och läge

Komosse som helhet ligger på mer eller mindre sluttande moränmark vilket ger den en mer varierad och växlande topografi än andra högmossar i området. Nivåskillnaderna mellan högsta och lägsta punkt uppgår till ca 30 m. Den rikt varierade topografin gör att Komosse uppvisar ett invecklat komplex av olika myrsamhällen.

Klimatiskt sett tillhör Komosse småländska höglandets västra zon med en årsmedelnederbörd runt 800 mm.

Naturreservatet är beläget ca 5 km norr om Norra Unnaryds kyrka.

Historik och markanvändning

Här och var i området finns mark som utnyttjats för slätter och bete. Kärr med namn som Storängen på kartan har sannolikt varit slätterkärr. Delar av området är påverkat av skogsbruk och flera diken finns.

Beskrivning av området

Komosse Södra består av öppen myr, glest skogsbevuxen myr, sumpskog och fastmarksskog. Övergången från mosse till sumpskog och fastmarksskog är ofta flytande.

I norra respektive södra delen av Komosse Södra finns det öppna myrar. Vegetationen domineras av tuvull, tuvsäv, ljung och kråkbär i fältskiktet och olika vitmossarter i bottenskiktet. Enstaka martallar finns på mossen. Främst i den norra delen av reservatet finns en del fattigkärr och dråg i anslutning till mossen och bitvis i gränzonen mot sumpskogen. Kärran har en något artrikare vegetation än mossen i övrigt. Olika vitmossor dominerar i bottenskiktet och i fältskiktet dominerar olika gräs och starr som blåtåtel, flaskstarr, hundstarr och dystarr.

Inom reservatet finns två huvudtyper av skog, talldominerad sumpskog och barrblandskog på fastmark.

Den dominerande skogstypen är tallsumpskog med inslag av gran och björk. I några mindre sumpskogsområden dominerar björk. Sumpskogen är till största delen ung, troligen uppkommen i samband med att diken fördjupats och kompletterats bl a för 30 - 40 år sedan.

I mindre delar av reservatet, framförallt i norra delen, finns naturskogsartad barrblandskog på fastmark. Där finns tallar med en ålder uppåt 200 år och god förekomst av död ved i form av lågor och torrakor. Dessa områden har stor betydelse för växter och djur som är knutna till naturskogens gamla, grova träd. Ett par små ytor av fastmarksskogen utgörs av hygge och plantering.

I sumpskogspartier finns orkideérna jungfru Marie nycklar och korallrot. Kärrfibbla är en art som växer i lite rikare miljöer och den finns i en före detta slåttermark i de centrala delarna av reservatet.

Beträffande djurlivet så finns det i reservatet bland annat älg, rådjur, räv, hare, orre och tjäder. Det finns inga kända spelplatser för orre och tjäder inom reservatet.

Friluftsliv

Komosse som helhet är av intresse för friluftslivet på grund av sin vildmarkskaraktär. En vandringsled finns till Björnö i nordvästra delen, Västra Götalands län.

Bevarandevärden

1. Biologiska värden

De biologiska värdena är knutna till de olika typerna av myrmarker, sumpskogar och fastmarksskogar. Bildandet av naturreservatet Komosse Södra innebär att drygt 4000 ha av myrkomplexet Komosse får reservatsskydd.

2. Värden för friluftslivet

Hela Komosse har ett värde för besökare som vill uppleva orördhet och storslagenhet i ett av södra Sveriges största myrkomplex.

3. Vetenskapliga värden

Hela Komosse har genom sin orördhet och vildmarkskaraktär ett värde för undervisning och vetenskapliga studier av stora myrkomplex i södra Sverige. Komosse Södra ingår i denna helhet.

Prioriterade bevarandevärden

Komosse Södra utgör en del av det stora myrkomplexet Komosse. Komosse har mycket höga värden tack vare sin orördhet och vildmarkskaraktär.

Källförteckning

Johansson, S., 1977. *Komosse – södra delen, Jönköpings kommun.*

Länsstyrelsen i Jönköpings län. Naturvårdsenheten.

Naturvårdsverket, 1994. *Myrskyddsplan för Sverige*

Persson, L., 1996. *Komosse, södra delen inom Jönköpings län –*

Naturtypsinventering samt underlag för avgränsning av naturreservat.

Intern rapport. Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Mål och föreskrifter för skötsel av reservatet

Övergripande mål med skötseln

Syftet med reservatet är att bevara och utveckla områdets mosaik av öppen myr, skogbevuxen myr, sumpskog och fastmarksskog. Skötseln syftar till att återfå en ostörd hydrologi för att gynna typiska myrmarksarter och myrmarksstrukturer som t.ex. gungflyn och gölkomplex. Skötseln av skogen syftar till att förstärka och utveckla naturskogskaraktären.

Generella riktlinjer och åtgärder

Öppna fungerande diken som leder vatten från mossen skall läggas igen så att inte ytterligare avvattning sker.

Bevarandemål

Bevarandemål anges för att mäta och följa upp den biologiska kvaliteten i naturreservatet. För att målen ska gå att följa upp behöver de vara mätbara. Problemet är att idag saknas i många fall bra kunskapsunderlag för vad som är god biologisk kvalitet. De mål som anges här bygger på den kunskap som finns idag, främst hämtad från "Bedömningsgrunder för miljö kvalitet – Skogslandskapet" (NV Rapport 4917). Ny kunskap kan medföra att nivåerna ändras.

Avvikelse från bevarandemålet behöver inte resultera i aktiva skötselåtgärder, däremot behövs en insats om områdets naturvärden försämras. Vid första inventeringstillfället anges antalet lågor och torrträd/ha och det värdet används vid uppföljningen för att avgöra om mängden död ved ökar eller minskar.

Beskrivning av skötselområde

Naturreservatet utgörs av ett skötselområde som är indelat i delområden beroende på vilken naturtyp det är. Naturtypindelningen framgår av karta, bilaga 2A.

Bevarandemål och gynnsam bevarandestatus

- Utbredningen av högmossar (7110) är 193 ha.
- Utbredningen av skogbevuxen myr (91D0) är 95 ha.
- Utbredningen av öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140) är 17 ha.
- Utbredningen av västlig taiga (9010) är minst 40 ha.
- Hydrologin är naturlig och opåverkad.
- Död ved förekommer med i genomsnitt minst 100 lågor och torrträd/ha (diameter större än 10 cm) i västlig taiga och minst 50 lågor och torrträd/ha (diameter större än 10 cm) i skogbevuxen myr.

Skötselåtgärder

- Diken som leder vatten från högmossarna läggs igen inom fem år. Övriga diken tillåts växa igen.

Friluftsliv

Inom Komosse Södra kommer inga leder eller andra anordningar att anläggas för att underlätta för besökare. Parkeringsplats och informationstavla för hela Komossekomplexet finns i anslutning till väg 700 i Västra Götalands län, se översiktskarta bilaga 2B. En markerad vandringsled, som utgår från parkeringen, finns i norra delen av Komosse.

Skötselåtgärder

En informationstavla ska placeras i reservatets norra del enligt karta, bilaga 2A. Informationstavlan ska innehålla karta över området med information om reservatets naturvärden, reservatsföreskrifter för allmänheten samt delar av allemansrätten.

Gränsmarkering sker enligt svensk standard (SIS 02 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar.

Dokumentation och uppföljning

På uppdrag av Länsstyrelsen inventerade Sven Johansson Komosse Södra 1977 främst med avseende på kärlväxter och fåglar. En detaljerad vegetationskarta ingår i rapporten. En naturtypsinventering och underlag för avgränsning av naturreservat gjordes av Länsstyrelsen 1996.

En översiktlig kontroll av kvalitetsmålen ska ske i samband med den löpande tillsynen av reservatet. Alla skötselåtgärder som utförs inom reservatet ska dokumenteras.

En mer fördjupad uppföljning av naturvärdena i reservatet och de uppsatta kvalitetsmålen sker i samband med miljöövervakning av skyddade områden. En särskilt utarbetad uppföljningsmetodik håller på att tas fram av Länsstyrelsen.

En första undersökning ska ha genomförts senast år 2007 och ska sedan ske med tioårsintervall. Uppföljning på artnivå ska även kompletteras med lämpligt kvalitetsmål.

En grundläggande inventering av fågellivet på Komosse som helhet ska göras. Utifrån det resultatet bör ett antal arter väljas för kontinuerlig uppföljning av antal häckande par e. dyl. Uppföljning av enskilda arter kan därefter göras med tätare intervall än totalinventeringar av fågellivet.

Förutom uppföljning av områdets naturvärden ska besöksstryck och slitage dokumenteras och följas upp på lämpligt sätt.

Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när tillsynen eller uppföljningen indikerar att behov finns.

Tillsyn

Länsstyrelsen i Jönköpings län ansvarar för tillsynen.

Finansiering

Utmärkning av reservatet samt framtagande och uppsättning av informations-tavla bekostas av naturvårdsförvaltningen vid Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Finansiering för miljöövervakning och uppföljning av skyddade områden ska utredas inom ramen för naturvårdsförvaltning och miljöövervakning.

Bilagor

2A Skötselplan-karta

2B Översiktskarta